Írta: Adminisztrátor
2019. január 03. csütörtök -

Tisztelt Miniszter Úr!
A Demokratában 2018. december 30-án megjelent interjújában megfogalmazott filmes szakmai állásfoglalására szeretnék válaszolni.

Ugyanitt a Miniszter Úr kijelenti, hogy „Minden véleménynek helye van”, ezért magam is helyénvalónak tartom a kritikai viszonyulásomat
A Hunyadi-filmnek, Az utolsó bástyának a sajtóban joggal bírált forgatókönyvével kapcsolatban Ön „vélemények tarkaságáról" beszélt. Kérem, engedje meg, hogy pontosítsak. E forgatókönyvről alapvetően két fajta vélemény létezik. Az egyik nem tudja elfogadni a benne foglalt történelemhamisításokat, a másik a művészi szabadságra hivatkozva a legdurvább ténybeli torzításokat is megfilmesíthetőnek vél. A következő tagmondatban Ön közvetve megvédi a megbukott forgatókönyvre alapuló filmtervet: „az, hogy elkészül egy bizonyos Hunyadi-film, nem zárja ki, hogy elkészüljön még egy, vagy akár több”. Ezzel a kijelentéssel több probléma van. A kijelentésre és általában a forgatókönyv körüli kérdésekre az alábbi pontokban válaszolok:
1. A gyakorlat azt mutatja hogy hazánkban egyetlen nagyobb ívű, történelmi témában sem készült több komoly, nagy költségvetésű játékfilm. Egervár ostromát hány rendező dolgozta fel Várkonyi Zoltánon kívül? Egy sem. Nincs szükség, de nincs is lehetőség egy ilyen témát kétszer vagy többször feldolgozni. Számos történelmi esemény és magyar hős van, akikről egyetlen hiteles film sem készült, és akiknek a vászonra viteléhez is szükség van központi anyagi forrásokra. Hunyadi Mátyásról is csak két-három ócska paródiát forgattak. Ha a Hunyadi Jánosról szóló film most elvisz az adófizetők pénzéből hétmilliárd forintot – ennyire tervezték a költségvetését –, akkor évekig és évtizedekig nem lesz rá lehetőség, hogy valaki újra nekilásson a téma feldolgozásának. Csak jelezném, hogy a Magyar Nemzeti Filmarchívum egyik legutóbbi döntése alapján 156 millió forintot szavaztak meg az előkészítésre a korábbi 91 millió mellé, tehát a film gyártási előkészítése gőzerővel folyik, amiről Önnek mint a kultúráért is felelős miniszternek bizonyára tudomása van.
2. Példaként Ön VIII. Henrik életét említi, amelyet többször is filmre vittek. Ez tény, de ezek között komoly, történelmileg hiteles változatot keveset talál. Az egyik legkorábbi feldolgozást 1933-ban Korda Sándor rendezte Angliában: VIII. Henrik magánélete. Ez a „fergeteges szatíra” nem sokat törődik a történelmi hűséggel. A későbbi, más felfogású feldolgozásokat most nem veszem sorra, ki se nyomozom mind, de azért emlékezzünk meg arról, hogy egy gazdaságilag erősebb ország több lehetőséget tud adni a rendezőinek, mint Magyarország. Ha Angliához még hozzávesszük brit tagállamokat, Írországot, az Amerikai Egyesült Államokat, a volt és jelenlegi brit gyarmatbirodalmat, az egymilliárdnyi angol nyelvterületi potenciális nézőszámmal, akkor felmérheti a britek előnyeit velünk szemben.
3. Ha anyagi szempontból lehetőség nyílna több változatban is feldolgozni a nándorfehérvári csatát, attól még az összes változaton jogos számon kérni a történelmi hűséget. Erre Ön is utalt a fent említett interjújában: „Elérkezett az idő a bizonyítható múlt feltárására.” Elvileg nem zárható ki, hogy készüljön erről a csatáról két vagy több történelmileg hiteles mozifilm, de mi indokolná a több változat szükségességét? Nyilván elsősorban az, ha egyik, másik vagy

mindegyik nem a valóságot, a valós tényeket és okokat akarná megidézni, hanem a filmet saját csoportja külön érdekeinek céljaira, propagandájára használná fel. A Hunyadi-film nyilvánosságra került és megbukott forgatókönyve olyan durván történelemhamisító, hogy annak hatását tíz hiteles változat sem tudná ellensúlyozni.
4. A Hunyadi-film kiszivárgott forgatókönyve a harmadik változat, tehát már több munkafázison és szűrőn átment. Tükrözi a forgatókönyvíró és az azt átdolgoztató, jóváhagyó bizottság koncepcióját. Ha harmadik változatra is egy durván hamisító változatot tudtak összehozni, akkor nincs már bizalom az íróban és a bizottságban, hogy a hibákat ki tudják javítani. Már említettem az alábbi párhuzamot, és elnézést egy ismétlésért, de a forgatókönyvíróban, Hegedűs Bálintban és a Magyar Nemzeti Filmalap öttagú döntőbizottságában, amelynek ő maga is tagja, megbízni már nem szabad. Olyan, mintha egy sorozatgyilkost tetten érnének a hetedik áldozatának szétfűrészelése közben, de utána megbíznák őt egy Országos Bűnmegelőzési Stratégia kidolgozásával. Szakmai állásfoglalásom alapján, amelyet több neves filmes alkotó is oszt, ettől az írótól és ettől a bizottságtól a fenntartónak kötelessége azonnal megvonni minden megbízatást és tisztséget.
5. A forgatókönyvvel kapcsolatban nem csupán elvi, tartalmi kételyek merültek fel, hanem etikai és büntetőjogi kérdések is. Az ügyben 2018. december 3-án egy feljelentés is született, amelyben a beadványozók kérik a Legfőbb Ügyészséget, hogy vizsgálják ki Az utolsó bástya szerződésekkel és anyagiakkal kapcsolatos ügyleteit. Nem vagyok jogász, ezért nem ismerem pontosan a jogszabályokat, de ilyen hatalmas költségvetéssel bíró projektre támogatást állami forrásból pályázat nélkül jogszerűen elnyerni valószínűleg nem lehet. A 2018. november 6-án az Országgyűlés által elfogadott törvény szerint „(4) Nem nyújtható támogatás a Filmkollégium tagjainak, valamint a Polgári Törvénykönyv szerinti közeli hozzátartozójuknak” (A 2010. évi CLXXXV. törvény módosításáról, 137/G. §). Ha a korábbi szabályozásban nem is lett volna ilyen konkrét paragrafus az összeférhetetlenségre, az emberileg és etikailag akkor sem elfogadható, hogy a Magyar Nemzeti Filmalap öttagú döntőbizottsága egyik tagjuknak ítélje oda a megbízást. Erre a fenntartónak valamit lépnie kell.
6. Most pedig vegyük sorra a forgatókönyvvel kapcsolatos jogos szakmai kifogásokat, amelyek messze meghaladják a vélemény szintjét megalapozottságban. Nagyon fontos, hogy az újságírók hangot adtak a kritikájuknak, de a meghamisított történelmi tényes súlyos volta az első körben nem derült ki. Nem az a baj, hogy van benne néhány anakronizmus, mint a babgulyás, hiszen ezek akár ki is igazíthatók. Még az erőltetett multikulturális propaganda tévedési, túlzásai és anakronizmusai is kiigazíthatók lennének: „lovári pattantyúsok, héber tüzérek…”. Több szerző észrevette, hogy a lovári és a héber nyelvek, nem pedig népnevek, és ilyen etnikumúak a körülmények ismeretében nem vettek, nem vehettek részt a nándorfehérvári csatában. Az alábbiakban olyan súlyos tényhamisításokat sorolok fel, amelyek nem mellékes, kiigazítható elemei a filmtervnek, és amelyek durván meggyalázzák a magyar történelmi állami és a keresztény szimbólumokat:
6. a. A forgatókönyv a nándorfehérvári csatát testvérháborúként írja le, ami nem felel meg a történelmi tényeknek. A történet egy magyar testvérpárról szól, akik gyerekkoruk óta harcban állnak egymással, eleve mindig durván vetélkedtek. Gyerekkorukban fakarddal hasba szúrják egymást, felnőttként pedig egy boszorkányos nevű lányért, Lucáért vetekedve akarják egymást a túlvilágra küldeni. A nándorfehérvári csata ennek a testvérharcnak csupán a hátteréül, díszletéül szolgál.
6. b. A filmnek tehát a fő állítása, amelyet részletesen illusztrál és kibont a történetben, a magyarok széthúzásának a történelmileg meg nem alapozott tézise. Volt és van széthúzás a

magyarok (és más nemzet tagjai) között, Hunyadi János kormányzó is panaszkodott erre a leveleiben, de nem ilyen jellegű, nem ilyen mértékű, és főleg nem ez döntötte el a nándorfehérvári csata sorsát, hanem épp ellenkezőleg: az összefogás.
6. c. A forgatókönyvben a széthúzás generikus, vagyis a kiemelt, felerősített példával azt mutatja, mintha a magyarok már születésüktől fogva gyűlölködnének egymással. Lásd a már említett fakardos jelenetet és a szerelmi háromszöget. A vetélkedést csak felerősíti az, hogy az egyik fivért ötéves korában elvitte janicsárnak egy török aga, és ők ellenfélként egymással szembe kerülnek a nándorfehérvári csatában. Mondanom sem kell, hogy alaptalan és valójában rasszista tézis azt állítani a magyarokról (de bármely nép, nemzet tagjairól), hogy generikusan, születésüktől fogva gyűlölködők, széthúzók.
6. d. A gyűlölködés és a széthúzás légből kapott tézisére egy további illusztráció a testvérpár, Csikó és Kócos anyjának a bemutatása. A fiúk anyját Máriának hívják, akárcsak Magyarország védőszentjét. A magyarok védőszentje és egyben jelképesen, ebben a kontextusban az ősanyja szült hát a történet szerint két testvérharcos fivért. Mivel ez szimbólum/allegória, ez az állítás nem a tényszerűség ellen vét, hanem a logika és a tisztesség ellen. Egyik népről sem logikus és nem becsületes azt állítani, hogy az ősanyjuk egymással gyűlölködő fiakat szült. Az anya egyébként a helyi hagyományt is megtagadja. Ő maga döntheti el, hogy melyik gyerekét adja oda janicsárnak, és ő nem az elsőszülött mellett dönt, hanem a kisebbik mellett, akit valamiért jobban szeret. Nem tudom, hogy a 15. században volt-e ilyen elsőszülöttségi szabály, de ha volt, azt az anya jelképesen megszegte, tehát már az anya is a magyar hagyomány és törvény árulójává vált. A jelképes történet még jobban kiemeli a széthúzás egyébként alaptalan tézisét.
6. e. Mária tehát e történetben jelképesen a magyarok ősanyja és egyben védőszentje is. A szakrális jelkép már a helyzetből és a nő nevéből adódóan (Mária) felmerül, de a forgatókönyv félreérthetetlen utalást tesz arra, hogy ezt így kell értelmezni: „Kócos még egyszer visszatekint az anyjára. Az asszony karján tartja Csikót. Mintha egy szentképet látnánk: Szűzanya a kisdeddel.” Ha valakik egy szentképként van fényképezve, akkor ők egy szentkép. Ez a jelkép később visszatér többször, hangsúlyosan. Nándorfehérvár falain egy olyan zászló lobog a leírás alapján, amely Magyarország védőszentjét ábrázolja a kis Jézussal. Itt összeérnek a szakrális és az állami jelképek. A forgatókönyv mindkettőt meggyalázza az árulás és a széthúzás cselekményben kifejtett motívumaival. Sem Hunyadinak, sem Nándorfehérvárnak nem szűzmáriás volt a zászlaja, de Magyarországnak mégis ez az egyik fő jelképe, miután I., Szent István Magyarországot és a Szent Koronát felajánlotta Szűz Mária oltalmába. A film egyébként számos elemében elrugaszkodik a konkrét történeti tényektől, és valamit általában akar mondani a magyarokról a jelképei meggyalázásával.
6. f. Az összes magyar és keresztény szakrális jelképet és utalást nem veszem sorra, de még néhányat meg kell említenem. (Szűz) Mária ebben a történetben két fiút szült. Jézus tehát jelképesen megkettőződött, egyiből lesz Krisztus, másikból pedig Antikrisztus. Hogy e kettő közül melyik Kócos és melyik Csikó, arra most nem térek ki, de Skultéti Péter elemzésében még erre is rávilágít:
https://filmekrolegyenesen.blogstar.hu/2018/12/21/az-utolso-bastya-cimu-... Mindenesetre a megkettőződés tény, és a fivérek közötti testvérharc is. Nem kis rágalom ez Jézus Krisztusra, a kereszténységre és a keresztény magyarságra nézve. Krisztus megkettőződve meghasonlana, és önmagát pusztítaná el egy e tézishez díszletként használt török támadást bemutató csatában?
6. g. A forgatókönyvben maga a Szentháromság is morbid kifordításra kerül. A filmbéli Máriának

nincs férje, vagy legalábbis nem esik szó róla. Ő egy jelképes Szűz Mária, akinek a testvérharcos fiai, a Krisztus és az Antikrisztus csak úgy megszülettek, csak úgy vannak, hogy a fogantatásig ne gondoljuk tovább a történetet. Apának, pótapának viszont ott van Farardzs aga, aki elviszi kócost, és janicsárt, tehát vitéz katonát farag belőle. Faradzs került tehát a „Szent" Családban József szerepébe. Faradzs neve arabul rést jelent, illetve a köznyelvben vulvát, női nemi szervet. A rés jelentése részben motivált, mert azzal, hogy az egyik fiút elviszi janicsárnak, azzal növeli a rést, az ellentétet a két fivér között. Ám azzal, hogy a József figurája egy vulva, az nem erőltetett értelmezésben gyalázkodás és káromkodás. Kócos janicsárként szintén arab nevet kap. A Said jelentése boldog, elégedett. Ezt a jelképet tovább lehetne gondolni migránssimogató kontextusban, de a lehetőséget meghagyom a kedves olvasónak.
6. h. Még két fontos tényhamisítást ki kell emelnem a forgatókönyvből, amelyeknek a jelentése történelmi és szakrális szempontból igazolja a forgatókönyv írójának és fejlesztőinek a nem tisztességes szándékait. Az egyik egy egyszerű tény, de nagyon nem mellékes. A forgatókönyv 1435-ben alávetettségben ábrázolja a magyarokat. Ez nyomban hamisítás, hiszen ekkor, Luxemburgi Zsigmond idején Magyarország egyetlen darabja sem tartozott török fennhatóság alá. Az alávetettség ténye a történetben abból derül ki, hogy Faradzs aga úgynevezett gyermekadót szed az előző évi „devsirme" alapján. Mivel akkor már nem volt török fennhatóság, a filmben az adó kivetése is hamisítás, egyben gyalázkodás. Devsirmét Magyarországon és Horvátországban még a török hódoltság idején sem szedtek. Ha valakit janicsárnak vittek, azt törvénytelenül, rablás alapján tették. Tehát a gyermekadó beillesztése a szimbolikus történetszervezésen túl azt sugallja, hogy ti magyarok mindig csak leigázott szolgák voltatok. Hát, ez nem igaz, és épp kellene egy film a magyarság dicsőséges korszakáról is.
6. i. Végül egy nagyon fontos történelmi és egyben szakrális jelképnek az átírását, a meghamisítását, a meggyalázását emelném ki. Ez a déli harangszó. A déli harangszót a pápa már a nándorfehérvári ütközet előtt elrendelte mintegy fohászként, de utána megerősítette a hódító török elleni győzelem örök emlékére. Nos, erre semmi sem utal a forgatókönyvben. Sőt, a harangszót a történet deszakralizálja. Egy olyan cselekménykszál van beépítve a történetbe, ami szerint a harangszót a magyarok egyfajta morzejelkét használták, és azzal irányították a csata manővereit. Ezt erősíti az is, hogy a törökök megneszelik, hogy a különböző dallamú harangszónak jelentései vannak, ezért ki is lövik a harangtornyot, de a magyarok visszaállítják azt. A csata után nincs semmiféle hálaadás, ünneplés a győzelem fölött Európa nagyvárosaiban. A harangszó egy családi idill közben szól, amint Csikó és felesége, Luca lefekvéshez, intim együttlétre készülődnek. Nem nehéz belehallani ebbe az epizódba a gúnyolódást és a gyalázkodást a jelképek ilyen összetoldása alapján…
Azért írtam részletesen, pontokba szedve Az utolsó bástya forgatókönyvének tényhamisításairól, hogy igazoljam, az én értékelésem nem egy a „vélemények tarkaságá"-ból, hanem egy alapos szakmai állásfoglalás. Ezt az állásfoglalást elismert filmes alkotók közül sokan megerősítették, és közülük többen alá is írták az ezzel kapcsolatos szakmai petíciót. A közzétévők név szerint:
Bicskei Zoltán, filmrendező
Dárday István, filmrendező
Deák-Sárosi László, filmesztéta
Jankovics Marcell, filmrendező, művelődéstörténész, illusztrátor
Jelenczki István, filmrendező, fotó- és képzőművész
Olasz Ferenc, fotográfus, filmrendező
Puszt Tibor, filmrendező

A forgatókönyvről írt elemzéseim az alábbi linkeken olvashatók:
https://filmekrolegyenesen.blogstar.hu/2018/12/05/az-utolso-bastya-forgatokonyve-a-tortenelemhamisitas-mintapeldaja/65895/
https://filmekrolegyenesen.blogstar.hu/2018/12/13/profi-e-es-hollywoodi-tipusu-e-andy-vajna-forgatokonyvfejleszto-muhelye-/66255/
Bízom abban, hogy az elemzések és a szakmai állásfoglalások rámutatnak arra a tényre, hogy nem csupán egyszerű fércmunkáról vagy tényhamisításról van szó, hanem az egyik legnagyobb kommunikációs gyalázatról, amilyet valaha is elkövettek a magyar nemzet és a kereszténység ellen. Ez nem egy a több lehetséges forgatókönyvek közül, amire csak legyintsünk nagyvonalúan, hogy készüljön csak el a magyar adófizetők hétmilliárd forintjából, mert majd lehetséges lesz a téma újabb változatának a filmes feldolgozása is.
Kérem, a kedves Miniszter Urat, ne vegye tolakodásnak, de szeretnék utalni a tízparancsolatot idéző nyilatkozatára, miszerint azok szellemében kell élnünk és alkotnunk. Az utolsó bástya forgatókönyve a tízparancsolatoknak több mint a felét megszegi. Ilyen film nem kerülhet az emberek szeme és színe elé. A második parancsolat: „Isten nevét hiába ne vedd!” Ez a forgatókönyv Magyarország védőszentjén, a harmadik isteni személyen és Jézus Krisztuson, a második isteni személyen gúnyolódik. A negyedik parancsolat: „Atyádat és anyádat tiszteld!” Ezt is megszegi a filmterv, mert nem tiszteli apáinkat, eleinket, akiknek évszázadok távlatából köszönhetjük, hogy van hazánk és nyelvünk, amiben éljünk. Az ötödik parancsolat: „Ne ölj!” Az ilyen történet, ha moziba kerül, gyengíti a nemzeti öntudatot, az egészséges védekezőképességet, tehát közvetve biztonságunkat és életünket. Az önfeladás egyenlő az öngyilkossággal. Hatodik parancsolat: „Ne lopj!” A szórakoztatóiparnak álcázott gyarmatosító kultúra a Magyar Nemzeti Filmalap döntőbizottságában ülő helytartóin keresztül ellopja a magyar adófizetők forintjait egy olyan méregdrága film leforgatására, amivel a kultúránk egy részét és az önbecsülésünket lopják el. A nyolcadik parancsolat: „Ne hazudj, mások becsületében kárt ne tégy!” Ez a történelemhamisító film, ha elkészül, akkor a hazugságaival a magyar és a keresztény emberek becsületében tesz kárt. A tizedik parancsolatnak sem felel meg ez a forgatókönyv: „Mások tulajdonát ne kívánd!” Ezek a külföldi szórakoztatópari viszonyokon pallérozott „szakemberek” és hazai kultúrmarxista ideológusaik a hatodik parancsolat megszegésével nemcsak kívánják, de el is veszik a hamisító trükkjeikkel a kultúránk számos elemét.
Kérem tisztelettel a Miniszter Urat, hogy amennyiben a fentiek elolvasása után is kételyek merülnek fel Az utolsó bástya forgatókönyvével kapcsolatban, fogadjon engem, illetve filmes kollégáimat egy szakmai konzultációra. Jómagam, az állásfoglalás közreadói, illetve az alakulóban lévő Nemzeti Filmkészítők Egyesülete vezetősége szívesen felajánlja szakmai tanácsait a döntések meghozatalának előkészítésében.
Üdvözlöm tisztelettel,
Deák-Sárosi László, PhD, filmesztéta, költő
Budapest, 2019. január 3.